

I.P.C. „FARMEC“ CLUJ-NAPOCA

— Fișier documentar al evoluției formelor organizatorice —

Precum se știe, într-o perioadă istorică scurtă, România a parcurs mai multe etape de dezvoltare și s-a transformat dintr-o țară cu o economie slab dezvoltată, predominant agricolă, într-o țară industrial-agrară, cu o economie în plin progres. Creșterea în această perioadă a producției industriale de peste 100 de ori, a agriculturii de circa 7 ori, iar a venitului național de 32 de ori demonstrează cu puterea faptelor forța creatoare a unui popor stăpân pe destinele sale, care își fauștează în mod conștient și liber propriul său viitor — viitorul socialist și comunist.

În cursul celor peste patru decenii care au trecut de la începutul revoluției de eliberare socială și națională, antifascistă și antiimperialistă, s-au creat peste 6 milioane noi locuri de muncă, peste 80 la sută din populație s-a mutat în locuințe noi, iar fondul de consum a crescut de 22 ori.

În ansamblul acestor grandioase realizări se profilează cu strălucire perioada inaugurată de Congresul al IX-lea al P.C.R., cea mai bogată în împliniri din întreaga istorie a țării — legată indestructibil de activitatea neobosită, desfășurată cu clarviziune și profund spirit creator, cu pasiune revoluționară și patriotism înflăcărat de tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului, președintele Republicii, care a imprimat un puternic dinamism dezvoltării vieții economice, sociale și politice din patria noastră, întregii opere de construcție a socialismului în România. Poporul nostru cu îndreptățită mindre patriotică, demnitate și recunoștință numește perioada marilor transformări revoluționare, înfăptuite după Congresul al IX-lea, drept Epoca Ceaușescu.

Trăim într-o lume a cărei principală dimensiune o constituie modelarea propriei existențe. Promovarea noului în toate ipostazele sale și cu precădere a științei ca principală forță de producție formează modul plenar de existență a spiritului revoluționar. Așa cum subliniază secretarul general al partidului, a fi revoluționar astăzi înseamnă a urmări tendințele noi care apar în viața socială, a sesiza factorii decisivi ai dezvoltării, a le crea cîmp larg de acțiune, a milita pentru soluții într-adevăr novatoare, care să aibă în vedere evoluția în perspectivă a lucurilor, să creeze o perspectivă clară a muncii.

Un loc aparte în cadrul ansamblului de măsuri și direcții preconizate de documentele celui de-al XIII-lea Congres al P.C.R., de cuvîntările tovarășului Nicolae Ceaușescu revine în continuare, dar mai mult ca oricind, dezvoltării științei și ingineriei tehnologice, domenii care, în vederile partidului nostru, ale secretarului său general, trebuie să se constituie într-o veritabilă avangardă a progresului general.

Tîne de domeniul cunoștințelor enciclopedice faptul că în contextul revoluției științifice și tehnice, amplificată la dimensiuni nebănuite în perioada postbelică, chimia reprezintă una din științele „explozive“, ale cărei rezultate concrete în concertul general al progresului uman dețin o pondere extraordinară în structu-

rarea noilor coordonate ale civilizației omenești. Descoperirile din domeniul chimiei, rod al cercetării fundamentale teoretice precum și al cercetării aplicative în cvasi-totalitatea vieții materiale au devenit factori decisivi de dinamizare a vieții economice cu reverberații neașteptate în viața socială a comunităților umane, produsele nou create modificând în mod radical structura demografică și ecosocială a Terrei.

Evidențiind rolul chimiei în dezvoltarea de ansamblu a economiei naționale, tovarășul Nicolae Ceaușescu sublinia: „Este știut că în zilele noastre, de amplă revoluție tehnico-științifică, care modifică în mod vertiginos condițiile creației materiale și amplifică într-o proporție nebănuită posibilitățile de valorificare a resurselor naturii în folosul omului, făurirea și dezvoltarea unei economii moderne, asigurarea progresului și prosperității generale a societății, depind într-o măsură hotăritoare de dezvoltarea potențialului științific al fiecărei țări, de eficiența și operativitatea cu care sunt promovate în activitatea practică noile cuceriri ale științei și tehnicii. În cadrul științelor, chimia ocupă o poziție deosebită, conferită în primul rând de larga ei aplicabilitate, de multitudinea utilizării datelor ei. În ultimele două decenii, industria chimică din țara noastră s-a situat an de an printre ramurile cu cel mai înalt ritm de creștere, și în același ritm se prevede să se dezvolte și în viitor”.

Încadrată în perimetru larg al ramurilor industriei chimice, industria produselor cosmetice, prin dezvoltarea pe care a înregistrat-o în ultimele decenii, se constituie într-un argument palpabil al preocupărilor pentru sporirea considerabilă a gradului de civilizație, a satisfacerii nevoilor materiale și a asigurării unor condiții de viață superioare oamenilor muncii din țara noastră.

Consecință firească a unității în varietate a economiei românești contemporane, a mutațiilor profunde petrecute în repartizarea echitabilă a forțelor de producție pe teritoriul țării, întreprinderea de Produse Cosmetice „Farmec” din municipiul Cluj-Napoca, de la a cărei înființare s-au făllinit în anul 1985 patru decenii, alături de celelalte unități industriale aparținând Centralei industriei de medicamente, cosmetice, coloranți și lacuri din Ministerul Industriei Chimice, ocupă un loc de seamă în producția articolelor cosmetice solicitate pe piața internă și externă.

Înainte însă de a derula în cadrul acestui fișier documentar secvențe din istoria întreprinderii, cu afinități și relații complementare aferente transformărilor înnoitoare care caracterizează și harta economică a județului Cluj, să mai amintim și faptul că asemenea „fișiere” documentare se impun din ce în ce mai mult drept un util instrument de lucru pentru cercetătorii specializați în istoria economică și, implicit, pentru toți cei care se interesează de istoria contemporană a patriei noastre.

În peisajul vieții economice a municipiului Cluj-Napoca și prin extensie al județului Cluj, respectiv al întregii țări, întreprinderea de a cărei devenire în plan industrial ne ocupăm poate fi înregistrată la capitolul „noutăți”. Catalogarea este justificată de cronologie întrucât drumul parcurs de la modestele și improvizatele ateliere apărute într-o perioadă cînd mai reverberau flăcările holocaustului mondial și pînă astăzi însumează exact patru decenii. Un interval de timp care în radiografia întreprinderii se coroborează cu multiplele transformări petrecute în societatea românească contemporană, de la perioada reconstrucției la fundamentarea economiei noi, socialiste, ajungînd în prezent la edificarea unei între-

prinderi de produse cosmetice cu rang de unicat în perimetru transilvan și cu o pondere însemnată în producția specializată, destinată atât pieții interne, cît și celei externe.

Dacă facem abstracție de unele loțiuni, creme și poțiuni realizate sporadic în farmaciile orașului la sfîrșitul secolului trecut și la începutul celui actual, începuturile producției manufacturiere de produse cosmetice în așezarea urbană de la poalele Feleacului se plasează în timpul celui de-al doilea război mondial. În aceste condiții apare la Cluj „Laboratorul Mol-Mos“, ca sucursală a fabricii „Molnăr-Moser“.

În privința informațiilor scrise privitoare la existența acestui aşa-zis „laborator“, acestea sunt semnalate cu data de 1 iulie 1945 de cînd firma a închiriat pe bază de contract subsolul unei clădiri din Cluj și s-a înregistrat în registrul analitic al firmelor individuale sub numărul 1049/1 februarie 1946.

Revenind la primul generic, acela de „Laboratorul Mol-Mos“, informațiile culese pe cale orală ne vorbesc despre un personal format numai din 6 muncitori care produceau apă de colonie și pudră pentru copii. Condițiile de muncă erau insalubre. Se lucra într-un subsol, fără ventilație, cu lumină artificială, condițiile de igienă și protecție fiind inexistente.

Adevărată geneză a industriei clujene de produse cosmetice este legată însă de actul istoric din 11 iunie 1948 cînd au fost naționalizate principalele mijloace de producție și s-a trecut astfel la edificarea economiei socialiste, necesitate obiectivă în urma profunzelor mutații survenite în viața politică și socială a țării. Documentele de arhivă ne semnalază la 31 august 1949 înregistrarea întreprinderii de stat „Fabrica de produse cosmetice nr. 21“ din Cluj la Ministerul de finanțe sub numărul 124, unitate economică aflată în subordinea Ministerului Sănătății. Sediul notificat era strada Izei nr. 7.

Erau momente hotărîtoare pentru destinul economic al României, momentele cînd se fundamenta opțiunea pentru o economie de tip nou, neexperimentată pînă atunci la noi, ceea ce urma să determine în viitor însăși forma de societate în care urmau să trăiască și să muncească milioane de oameni.

Iată de ce data menționată are o semnificație deosebită și în cronologia întreprinderii, în deslușirea principalelor repere ale drumului parcurs în cei 40 de ani de existență, marcind deschiderea perspectivelor largi de dezvoltare omnilaterală a unității în contextul creării proprietății de stat și integrarea în sfera de desfășurare planificată a producției de articole cosmetice.

Trecerea de la producția meșteșugărească la etapa producției industriale a articolelor cosmetice a reprezentat un salt calitativ care, de la dimensiunile unei producții restrînse, a evoluat permanent spre extinderea cantitativă, spre diversificarea sortimentală și optimizarea calitativă.

Chiar în condițiile precare din acea vreme, specifice oricărui început, numărul sortimentelor a crescut, astfel că pe lîngă produsele menționate (apă de colonie și pudră pentru copii) apar altele noi cum ar fi creme, rujuri și ulei de păr.

Formele organizatorice și subordonarea ierarhică a întreprinderii au fost modificate în anul 1950, venindu-se astfel în întîmpinarea cerințelor de dezvoltare economică, menținîndu-se însă sarcinile specifice determinate de profilul producției. Astfel în data de 10 martie a aceluiași an întreprinderea de Stat naționalizată — Fabrica de produse cosmetice nr. 2 cu sediul în Piața Malinovski nr. 15, figura tot în subordinea Ministerului Sănătății și se înregistra sub numărul 1572 la Ministerul finanțelor. Valoarea fondurilor fixe era estimată la 0,4 milioane lei. În aceeași lună, prin ordinul nr. 22.593/1950 al Ministerului Sănătății (decizie) la

Fabrica de produse cosmetice nr. 21 din Cluj se comasa întreprinderea de stat „Industria chimico-farmaceutică nr. 18” din Tg. Mureș, valoarea fondurilor fixe ajungind în urma acestei comasări la 1,9 milioane lei. În același an, 1950, în luna decembrie, prin H.C.M. nr. 1090/1950, Fabrica de produse cosmetice nr. 21 trece din subordinea Ministerului Sănătății în aceea a Ministerului Industriei Alimentare. Sediul întreprinderii figurează ca fiind în clădirea situată pe strada Izei nr. 7.

În anul 1951 s-au făcut și primele investiții, amenajându-se un laborator extins, magazii, șoproane și birouri. Se lucează acum cu un număr sporit de muncitori (20), pe bază de plan aprobat de ministerul de resort. Peste doi ani, la 1 octombrie 1953, prin H.C.M. 2572/1953 se produce o nouă comasare, de această dată cu Fabrica de produse cosmetice nr. 19 din Craiova. Ca urmare a acestei comasări și a dezvoltării întreprinderii, localul din strada Izei devine neîncăpător. În această situație, pe baza intervențiilor la forurile în drept, se obține clădirea și terenul din actuala stradă Paris unde se creează noi secții, în vechiul sediu rămășind doar secția de preparare a pastei de dinți. În scopul adaptării clădirilor primite și pentru efectuarea de noi amenajări s-au obținut fonduri de investiții în valoare de 150,000 lei. Au fost amenajate săli de lucru dotate cu cele necesare, s-au construit magazii și depozite pentru materii prime și materiale, s-au îmbunătățit condițiile de lucru, igienico-sanitare și de protecție a muncii. În vederea ridicării productivității muncii au fost instalate primele două mașini semiautomate de umplut creme și paste de dinți.

Un alt punct de reper în cronologia întreprinderii îl reprezintă anul 1957 cind are loc o nouă comasare. Întreprinderea de produse cosmetice nr. 21 se comasează cu Fabrica de uleiuri vegetale „Flacăra”, înființată în anul 1934. Ca urmare, prin H.C.M. nr. 1297/19 august 1957 și Ordinul M.I.A. 631/15 aprilie 1957 ia ființă întreprinderea industrială de stat „Flacăra”, fabrică de uleiuri vegetale și produse cosmetice, subordonată Direcției generale a industriei ulei-săpun din cadrul Ministerului Industriei Alimentare. Sediul era în strada Iazului nr. 33 pentru compartimentul ulei și strada Paris 88—89 pentru compartimentul cosmetice. Valoarea fondurilor fixe ajunge în urma acestei comasări la 6,9 milioane lei. Noua structură organizatorică a avut ca urmare o serie de îmbunătățiri, în sensul înființării de noi secții, introducerea mecanizării și ridicarea calității produselor.

În anul 1964 fabrica de ulei a fost desființată, iar în 1967 se stabilește denumirea de Fabrica „Flacăra” a cărei producție se baza pe articole cosmetice și îmbuteliere uleiului comestibil, hotărîrea fiind consemnată în H.C.M. nr. 2742/6.XI.1967. Întreprinderea se alla la data menționată în subordinea Direcției generale zahăr, ulei, cosmetice din cadrul Ministerului Industriei Alimentare. Valoarea fondurilor fixe se ridică la 13,6 milioane lei iar sediul era pe strada Paris 88—89. În aceeași perioadă (din 1970) fabrica este înglobată în Combinatul industriei alimentare din subordinea M.I.A. Să mai menționăm și faptul că în 1967 a fost pusă în funcțiune o stație mecanizată de îmbuteliere a uleiului comestibil care, ulterior, în 1971, a fost predată întreprinderii de morărit din Cluj. Stația se găsea la intrarea în comuna Baciu.

Cum în februarie 1971 s-au desființat combinatele de industrie alimentară, similare celui din care făcea parte întreprinderea „Flacăra”, începând cu anul 1972, în temeiul prevederilor H.C.M. nr. 1263/12.X.1972, denumirea se schimbă în Fabrica de produse cosmetice „Farmec”, în subordinea Centralei industriale de medicamente, cosmetice, coloranți și lacuri din cadrul Ministerului Industriei Chimice, iar prin HCM nr. 367/9.IV.1973, Fabrica de produse cosmetice „Farmec” devine întreprinderea de produse cosmetice „Farmec” din subordinea Centralei industriale de

medicamente, cosmetice, coloranți și lacuri, București. Conform Certificatului nr. 131.731/13 august 1973 al Ministerului de Finanțe, Direcția veniturilor statului, prețurilor și tarifelor, întreprinderea este înscrisă sub nr. 2968/4.X.1972 și are ca obiectiv fabricarea de produse cosmetice, parfumuri, compozitii de parfumare și produse de sinteză organică. În forma organizatorică stabilită în anul 1973 întreprinderea ființează și în prezent ca întreprindere de gradul III din grupa a VI-a de ramură.

Este acesta, trebuie să recunoaștem, un drum destul de sinuos, având drept început niște ateliere modeste, insalubre, care nici pe departe nu-și onorau denumirea de laborator și continuând apoi cu extinderi, dotări și amplasamente în care putem desluși în „mic“ fundamentarea bazei tehnico-materiale a noii societăți românești.

În încheierea acestui fișier documentar se poate concluziona că formele organizatorice și subordonarea ierarhică a întreprinderii au fost modificate în funcție de cerințele diferitelor etape ale dezvoltării economice, ceea ce merită reținut este însă menținerea pe întreg acest parcurs cronologic derulat a specificului întreprinderii, producerea articolelor cosmetice.

SILVIA PINTEA — C. DUMITRESCU